

РОЗДІЛ VI. ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.147:793.3](045)

Анатолій Максименко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-5339-1365

DOI 10.24139/2312-5993/2025.03/322-333

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ПЕРФОРМАНСУ

У статті висвітлено педагогічні засади хореографічного перформансу як інноваційного напрямку в системі мистецької освіти. Здійснено теоретичний аналіз феномена перформансу в контексті сучасної хореографії та окреслено його дидактичний потенціал у професійній підготовці майбутніх хореографів. Обґрунтовано, що перформанс є ефективною формою реалізації художньо-творчого досвіду, яка поєднує пластичне мислення, елементи імпровізації, акторської майстерності, композиції та сценічної взаємодії. Розглянуто основні методичні підходи до викладання перформативних практик, зокрема інтеграцію міждисциплінарних засобів навчання, розвиток креативного мислення, рефлексивних умінь і здатності до самовираження. Визначено, що застосування перформансу в освітньому процесі сприяє формуванню ключових професійних компетентностей: художньої самореалізації, комунікативної відкритості, адаптивності та здатності до інновацій. Перформанс охарактеризовано не лише як сценічну форму, а й як педагогічну стратегію, що розширює зміст хореографічної освіти та надає нові вектори для її розвитку в умовах сучасних мистецьких трансформацій.

Ключові слова: хореографічний перформанс, мистецька освіта, педагогіка танцю, компетентності, інноваційні методи, творчість, імпровізація.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку мистецької освіти, її цифровізації та зростання запиту на інноваційність у сфері хореографічного мистецтва актуалізується потреба в переосмисленні підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців. Традиційна система хореографічної освіти, що базується переважно на відтворенні академічних, народно-сценічних та класичних форм, поступово втрачає ефективність у формуванні креативного, мислячого та конкурентоспроможного митця. Нестача дієвих педагогічних моделей, орієнтованих на розвиток інноваційного мислення, міждисциплінарних зв'язків та практик художньої самореалізації, створює суттєві бар'єри для модернізації змісту фахової підготовки.

У цьому контексті хореографічний перформанс розглядається як перспективна форма мистецької діяльності, що синтезує рух, театральність, звук, простір та взаємодію з глядачем. Його потенціал полягає не лише в сценічній експресії, а й у здатності слугувати ефективним педагогічним інструментом, що розширює можливості

освітнього процесу. Проте в українському освітньому просторі відсутня цілісна система педагогічних засад та методологічних орієнтирів щодо викладання перформативних дисциплін, що ускладнює їхнє впровадження у навчальні програми.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена потребою в науковому осмисленні теоретичних підстав та практичному обґрунтуванні дидактичних підходів до інтеграції хореографічного перформансу в систему професійної мистецької освіти. Це дозволить не лише підвищити якість підготовки фахівців, а й забезпечити їхню адаптивність до сучасних культурних трансформацій та потреб мистецького середовища.

Аналіз актуальних досліджень. Проблематика хореографічного перформансу у науково-педагогічному дискурсі розглядається переважно у межах сучасних мистецьких і освітніх досліджень, що відображає міждисциплінарний характер цього явища. Перформанс як художню форму аналізує А. Джонс, підкреслюючи його значення як інтерактивного процесу художнього самовираження, що змінює роль як виконавця, так і глядача (Джонс, 2020). Аналогічно В. Ананьєв трактує хореографічну творчість у перформативному контексті як засіб актуалізації сучасного сценічного мистецтва, що відкриває нові можливості для педагогіки мистецтва (Ананьєв, 2020).

Методологічні аспекти застосування перформансу в освітньому процесі аналізує Н. Белкіна, акцентуючи увагу на перформансі як інноваційній формі мистецької освіти, здатній інтегрувати теоретичні і практичні компоненти навчання. (Белкіна, 2019) У контексті воєнного часу Є. Пахольчак та Д. Кулик звертають увагу на адаптивні стратегії освітнього процесу для студентів-хореографів, підкреслюючи актуальність гнучких і креативних форм навчання, зокрема, перформативних (Пахольчак, Кулик, 2023).

Питання професійної підготовки хореографів розробляються у працях Т. Благової, де обґрунтовано необхідність цілісного підходу до формування професійних компетентностей у системі педагогічної освіти (Благова, 2010). Підтвердженням цього виступають дослідження Е. Манелюк, де аналізуються умови викладання хореографічних дисциплін у ЗВО, з акцентом на важливість творчої свободи і адаптації до змін (Манелюк, 2023).

Інноваційні та інтерактивні методики викладання сучасного танцю, що прямо корелюють із перформативними підходами, висвітлюються у

працях С. Савченко (Савченко 2023), Н. Терешенко, М. Левченко, А. Рехліцької, де йдеться про використання методів імпровізації, командної роботи, рефлексії. (Терешенко, Левченко, Рехліцька, 2023). Новаторські підходи до викладання хореографії в університетах розглядаються також І. Ткаченко у співавторстві з Ю. Парышкурою (2024), які обґрунтовують потребу в оновленні змісту навчальних програм на основі перформативної парадигми (Ткаченко, Паришкура, 2024).

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про поступове формування теоретико-методичного підґрунтя для інтеграції хореографічного перформансу в систему мистецької освіти. Однак відчувається недостатній рівень розробленості саме педагогічної методології перформансу, що актуалізує необхідність подальших досліджень, зокрема в напрямках адаптації перформативних стратегій до освітніх програм, розробки інструментарію оцінювання, формування міждисциплінарної компетентності студентів-хореографів.

Метою статті є наукове обґрунтування педагогічних засад хореографічного перформансу як інноваційної форми мистецької діяльності у системі професійної підготовки хореографів, а також систематизація дидактичних підходів до його впровадження в освітній процес з урахуванням сучасних вимог креативної освіти, міждисциплінарної інтеграції та розвитку художньої самореалізації здобувачів.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети було використано комплекс методів дослідження. Серед загальнонаукових методів застосовувалися: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація – для з'ясування теоретичних засад хореографічного перформансу, визначення його місця у структурі фахової підготовки майбутніх хореографів. Зокрема, теоретичний аналіз науково-методичної літератури дозволив виявити ключові концепції сучасного хореографічного мистецтва, педагогіки танцю та перформативних практик.

До конкретно-наукових методів належать: порівняльно-зіставний аналіз, який дав змогу зіставити традиційні й інноваційні підходи до викладання хореографії; педагогічне спостереження – для вивчення реалізації перформативних практик у навчальному процесі та формування відповідних компетентностей здобувачів освіти; аналіз педагогічного досвіду – власного та колег, з метою узагальнення ефективних методичних рішень.

Використання зазначених методів забезпечило цілісне вивчення проблематики та обґрунтування педагогічних підходів до впровадження хореографічного перформансу в освітню практику.

Виклад основного матеріалу. Хореографічний перформанс є однією з найактуальніших форм сучасного сценічного мистецтва, що вирізняється інноваційним потенціалом та широкими можливостями для творчої самореалізації. Його поступова інтеграція в освітній процес у галузі хореографії сприяє оновленню методологічних підходів до підготовки майбутніх фахівців, зокрема шляхом розширення функцій виконавця, активізації креативного мислення та впровадження міждисциплінарної взаємодії.

На відміну від традиційних форм танцю, що ґрунтуються на чітко визначених рухових патернах, хореографічний перформанс орієнтований на пластичну імпровізацію, символізм руху, синтез з іншими мистецькими формами (музикою, візуальним мистецтвом, театром, відеоартом тощо). Такий підхід передбачає використання тіла як головного інструмента вираження і комунікації, акцентуючи увагу не лише на технічній майстерності, а й на змістовності, ідейності та емоційній автентичності руху.

Особливою рисою хореографічного перформансу є його процесуальність – фокус на акті творення у реальному часі, де кожна дія несе значення і формується у взаємодії з простором, глядачем та контекстом події. У цьому полягає педагогічний потенціал перформансу: він змінює традиційну роль студента як виконавця на роль співавтора, який не лише втілює задум, а й самостійно формує художній вислів. Така діяльність стимулює розвиток інтуїтивного мислення, художньої чутливості, аналітичного спостереження та рефлексії.

Слід зазначити, що у навчальному процесі це передбачає залучення студентів до створення авторських етюдів, участь у перформативних проектах, аналіз контемпорарі-технік, вивчення теорії сучасного мистецтва, експерименти з нестандартними засобами сценічного вираження. Такі форми роботи сприяють розвитку ключових компетентностей майбутнього хореографа – креативності, автономності, здатності до інтерпретації художнього матеріалу та генерації нових мистецьких ідей.

Відповідно, хореографічний перформанс у системі професійної підготовки виступає не лише як форма сценічного представлення, а як ефективний педагогічний інструмент, що забезпечує цілісне

формування особистості митця-педагога в умовах сучасного культурно-освітнього простору (Благова, 2010).

Крім зазначених особливостей, хореографічний перформанс вирізняється високим ступенем міждисциплінарності, що дозволяє поєднувати методи і засоби суміжних мистецтв – театру, музики, відеоарту, візуального дизайну, кінематографа тощо. Такий синтез створює інноваційний освітній простір, у якому майбутні хореографи мають змогу не лише удосконалювати виконавські навички, але й формувати естетичну свідомість, здатність до комплексного художнього аналізу і продукування нових змістів. Це, своєю чергою, відповідає сучасним тенденціям мистецької освіти, що тяжіє до інтегративності, відкритості і креативності.

Слід наголосити, що педагогічне завдання в цьому контексті полягає у створенні сприятливого середовища для активної мистецької самореалізації студентів, що охоплює підтримку експериментального пошуку, стимулювання критичного мислення та формування авторської позиції. Освітній процес має бути орієнтований не лише на засвоєння канонічних форм, а й на розвиток гнучкого мислення, готовності до роботи в умовах постійних змін і нових викликів культурного простору.

Таким чином, хореографічний перформанс виступає як ефективний освітній інструмент формування комплексних професійних компетентностей. Йдеться не лише про володіння технікою і сценічною виразністю, а про розвиток цілісної особистості виконавця-творця, здатного до самостійного прийняття рішень, художнього аналізу, інтерпретації та реалізації власних мистецьких концепцій.

Особливої уваги заслуговує формування креативної компетентності, яка охоплює здатність до генерування оригінальних ідей, побудови нових художніх форм і засобів сценічного вираження. У процесі роботи над перформансами студенти вчаться мислити образно, відчувати структуру сценічного простору, експериментувати з тілом як з головним носієм смислу. Це стимулює індивідуальне художнє зростання і забезпечує готовність до професійної діяльності в інноваційному культурному середовищі.

Не менш важливою є комунікативна компетентність, що розвивається у процесі створення перформативних проєктів, де вагому роль відіграє колективна творчість. Здатність взаємодіяти з партнерами, імпровізувати, орієнтуватися на реакцію глядача, працювати в різних форматах сценічної взаємодії (дует, ансамбль, іммерсивне середовище

тощо) сприяє формуванню навичок ефективної співпраці. Важливу роль відіграє й розвиток невербальної комунікації – тілесної експресії, міміки, інтонації руху, що дозволяє студентам досягати глибшого емоційного контакту з аудиторією (Манелюк, 2023).

Отже, хореографічний перформанс у професійній підготовці майбутніх хореографів не лише актуалізує нові педагогічні парадигми, а й стає дієвим засобом формування сучасного фахівця, здатного до інноваційної творчої діяльності в умовах динамічного мистецького розвитку.

Важливою складовою професійної підготовки майбутнього хореографа є рефлексивна компетентність, яка передбачає здатність до усвідомленого аналізу й оцінки власної творчої діяльності у контексті мистецьких, етичних та соціокультурних чинників. Саме вона є тим інструментом, який дозволяє студенту не лише вдосконалювати власну виконавську майстерність, але й критично осмислювати процеси, що відбуваються у сучасному хореографічному мистецтві. Рефлексія стимулює внутрішню потребу до самопізнання, розвиває вміння ставити питання до себе як до творця і виконавця, що, у свою чергу, є запорукою сталого особистісного й професійного розвитку.

У динамічному мистецькому середовищі, яке постійно змінюється під впливом нових художніх і технологічних тенденцій, здатність до рефлексивного мислення допомагає студенту зберігати гнучкість і адаптивність. Це дозволяє не лише оцінювати результати власної діяльності, але й модифікувати підходи до творчого вирішення задач, підвищуючи якість перформативного результату.

Таким чином, інтеграція хореографічного перформансу у структуру освітнього процесу суттєво розширює функціональні можливості традиційної хореографічної освіти. Вона забезпечує формування у майбутніх фахівців цілісної системи компетентностей – технічних, творчих, комунікативних, аналітичних і рефлексивних, що цілком відповідає вимогам сучасного професійного середовища. Ці компетентності забезпечують мобільність випускників, здатність до успішної самореалізації у різноманітних художніх, освітніх і культурних контекстах.

Сучасні наукові підходи до організації освітнього процесу з урахуванням перформативної практики спираються на інтерактивні та компетентнісно орієнтовані методики, у центрі яких – активна, творча, відповідальна особистість студента. Освітній процес будується на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що передбачає партнерство між викладачем і студентом, колективне обговорення художніх концепцій, спільний

пошук творчих рішень. Такий підхід не лише активізує пізнавальну діяльність студентів, а й формує внутрішню мотивацію, розвиває емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва, сприяє вихованню поваги до авторства і творчої індивідуальності (Ткаченко, 2024).

Одним із найбільш ефективних інструментів реалізації такого підходу є проєктний метод навчання, який передбачає повноцінне занурення студента у процес створення перформативного проєкту – від формування концептуальної ідеї до її художнього втілення, публічної презентації й подальшого осмислення. Робота над проєктом охоплює цілий спектр навчально-практичних дій: дослідження теми, пошук ідей, розробка сценарного плану, хореографічна імпровізація, репетиційна практика, технічна організація показу, залучення глядацької аудиторії тощо.

Використання проєктного підходу дозволяє не лише інтегрувати теоретичні знання та практичні навички, але й формувати у студентів компетентності, необхідні для реалізації складних творчих завдань: планування й організація діяльності, управління ресурсами і часом, командна робота, прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, художній ризик, самооцінка результатів. У підсумку, освітній процес стає не лише ефективним, але й захопливим, спрямованим на особистісне зростання та формування унікального авторського стилю майбутнього хореографа.

Інтердисциплінарність як провідна характеристика хореографічного перформансу виступає важливим чинником трансформації освітнього середовища. Її реалізація у навчальному процесі передбачає цілеспрямоване поєднання знань і практик із суміжних сфер мистецтва – музики, театру, візуального дизайну, новітніх цифрових технологій. Такий підхід формує в студентів здатність до міжгалузевих творчих синтезів, що є надзвичайно цінним у контексті сучасної художньої культури, яка тяжіє до мультидисциплінарності, експериментальності та інтерактивності.

Інтеграція різних художніх форм у перформативний простір дозволяє створювати багатовимірні мистецькі продукти, у яких тіло виконавця, звук, візуальні образи й просторові рішення взаємодіють як рівноправні складові художнього висловлення. Така взаємодія розвиває творчу уяву, поглиблює розуміння художньої форми, відкриває нові шляхи реалізації емоційного та концептуального змісту танцювального твору. Студенти, працюючи в цьому просторі,

здобувають досвід інноваційного мислення, розвивають навички комплексної художньої комунікації, що є незамінними в умовах сучасного сценічного мистецтва.

Отже, організація освітнього процесу з урахуванням перформативної практики передбачає не лише технічну підготовку студентів, але й глибоке занурення у художньо-креативні, комунікативні й організаційні аспекти творчості. Впровадження інтердисциплінарного підходу забезпечує системність навчання, створює умови для формування повноцінної професійної особистості хореографа, здатної до самостійного мислення, авторського бачення та гнучкої адаптації до різних форматів творчої діяльності.

Особливу роль у цьому процесі відіграє рефлексивний компонент, який виступає як ключовий механізм усвідомлення творчої діяльності. Рефлексія сприяє розвитку критичного мислення, формує навички самоаналізу та самооцінки, що дозволяє студенту цілісно осмислювати не лише результати, але й сам хід художньо-педагогічної взаємодії. Постійне звернення до власного досвіду, аналіз успіхів та помилок, усвідомлення індивідуальних стилістичних і технічних особливостей стимулюють самокорекцію, спрямовану на вдосконалення виконавської майстерності (Савченко, 2023).

Крім того, систематична рефлексія формує внутрішню мотивацію до навчання, поглиблює емоційно-естетичне сприйняття мистецтва, сприяє становленню студентів як самостійних художніх суб'єктів, здатних до творчої ініціативи, пошуку та новаторства. У результаті, хореографічний перформанс постає не лише як форма сценічного самовираження, але й як потужний освітній інструмент, що забезпечує цілісний розвиток професійної і особистісної ідентичності майбутнього хореографа.

З педагогічної точки зору, рефлексивна практика є не лише інструментом самопізнання, а й потужним засобом формування метакогнітивних навичок, які дозволяють студенту вийти за межі виконавського автоматизму й осмислено аналізувати власні творчі дії. Ці навички передбачають здатність не просто реєструвати результати діяльності, а критично осмислювати мотиваційні основи, концептуальні засади, художні цілі й контексти, що обумовлюють прийняття виконавських і хореографічних рішень. Такий підхід поглиблює рівень залучення студента у навчальний процес, перетворюючи його на цілісне інтелектуально-мистецьке переживання.

Інтеграція рефлексивного компонента в освітню модель хореографічного перформансу формує глибоке розуміння художнього змісту, дозволяє виявити й критично оцінити естетичні, культурні, етичні та соціальні аспекти творчої діяльності. Завдяки цьому студент набуває здатності не лише виконувати, а й інтерпретувати та продукувати новий мистецький зміст, зберігаючи водночас індивідуальність і відкритість до діалогу з іншими формами мистецтва та глядачем.

Крім того, рефлексія є ключовим елементом професійного самоствердження майбутнього хореографа. Усвідомлення власної творчої позиції, оцінка художньої цінності своєї роботи та розуміння себе як суб'єкта мистецького процесу сприяють формуванню стійкої професійної ідентичності. У контексті перформативного мистецтва, де акцент зміщується з продукту на процес, така ідентичність базується не лише на результаті, а на глибокій участі, емоційній автентичності, креативній відповідальності митця перед собою і суспільством.

Отже, педагогічна інтеграція рефлексивного підходу у процес навчання хореографічного перформансу забезпечує не тільки формування професійних навичок, а й розвиток особистісної зрілості, критичного мислення і здатності до самоосмислення. Це є надзвичайно важливим у контексті сучасної мистецької освіти, що має орієнтуватися на виховання цілісної особистості – творчої, самостійної, соціально відповідальної.

Узагальнюючи зазначене, можна стверджувати, що впровадження хореографічного перформансу в навчальний процес є ефективним інноваційним засобом формування комплексної системи професійних компетентностей, які відповідають сучасним викликам мистецького середовища. До таких компетентностей належать не лише технічна вправність та виконавська майстерність, а й креативне мислення, рефлексивність, комунікативна відкритість, здатність до міждисциплінарної взаємодії та проєктної діяльності.

Хореографічний перформанс у системі мистецької освіти виступає як каталізатор творчої самореалізації, що розкриває потенціал студентів через інтеграцію з іншими мистецькими формами, соціокультурними процесами та індивідуальним досвідом. Такий освітній підхід забезпечує не лише актуальність підготовки хореографа в умовах сучасного світу, а й створює передумови для появи інноваційних практик, нових форм сценічного висловлення та глибокого особистісного становлення.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. У результаті проведеного дослідження було визначено, що педагогічні засади хореографічного перформансу становлять важливий інноваційний вектор у системі сучасної мистецької освіти, спрямований на комплексне та всебічне формування професійних компетентностей майбутніх хореографів. Інтеграція перформативної практики в освітній процес сприяє переходу від традиційного репродуктивного навчання до особистісно орієнтованого, дослідницького, креативного освітнього середовища, де студент виступає не лише як виконавець, але й як співавтор художнього твору.

Застосування перформансу як навчального інструмента стимулює розвиток таких ключових професійних якостей, як креативність, комунікативність, здатність до критичного мислення, рефлексивність, інтердисциплінарна взаємодія та адаптивність до змін. Перформативні практики сприяють формуванню гнучких компетентностей, необхідних для ефективної самореалізації в умовах динамічного мистецького середовища.

Теоретичне осмислення педагогічної доцільності включення перформансу в освітній процес дало змогу обґрунтувати методичні підходи, орієнтовані на суб'єкт-суб'єктну взаємодію, активне залучення студентів до проєктної діяльності, інтеграцію театральних, музичних, візуальних і цифрових засобів у процес хореографічного навчання. Особлива увага має приділятися рефлексивному компоненту, який забезпечує не лише глибше усвідомлення власної творчої діяльності, а й формує здатність до самооцінювання, художнього аналізу та етичного осмислення професійної практики.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у системному вивченні впливу хореографічного перформансу на різні аспекти професійного становлення хореографа, зокрема:

- формування професійної та художньої ідентичності;
- розвиток інноваційного мислення та креативної культури;
- розширення міждисциплінарної компетентності майбутніх фахівців.

Доцільним напрямом є також розробка адаптивних дидактичних моделей, що враховують індивідуальні особливості студентів, стилі їхнього навчання, а також зміни в культурно-комунікаційному ландшафті, спричинені цифровою трансформацією освіти.

Уваги заслуговує подальше вивчення потенціалу цифрових технологій, включаючи мультимедіа, VR/AR, інтерактивні платформи, як інструментів перформативного навчання, здатних розширити межі сценічного простору, сприяти новим формам художньої взаємодії та створенню інклюзивного освітнього середовища.

Таким чином, поглиблення та систематизація теоретико-методичних основ викладання хореографічного перформансу стане запорукою підвищення якості підготовки висококваліфікованих, мобільних і інноваційно орієнтованих мистецьких фахівців, здатних ефективно діяти у полікультурному, міждисциплінарному та глобалізованому культурному середовищі XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА

- Ананьєв, В. О. (2020). Хореографічна творчість у контексті сучасних перформативних практик. *Мистецтво та освіта*, 1, 45–49. (Ananiev, V. O. (2020). Choreographic creativity in the context of modern performative practices. *Art and Education*, 1, 45–49).
- Белкіна, Н. М. (2019). Перформанс як форма художньої освіти: методичні аспекти. *Педагогіка мистецтва*, 2(25), 62–68. (Bielkina, N. M. (2019). Performance as a form of art education: methodological aspects. *Art Pedagogy*, 2(25), 62–68).
- Благова, Т. (2010). Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 50, 72–76. (Blagova, T. (2010). Peculiarities of professional training of future choreographic teachers in the system of pedagogical education. *Bulletin of Ivan Franko Zhytomyr State University*, 50, 72–76).
- Джонс, А. (2020). *Перформанс. Теорія і практика* / пер. з англ. О. Дячук. Київ: ArtHuss. – 232 с. (Jones, A. (2020). *Performance. Theory and Practice* / transl. from English by O. Dyachuk. Kyiv: ArtHuss. – 232 p.).
- Манелюк, Е. (2023). Викладання хореографічних дисциплін в закладах вищої освіти в умовах сьогодення. *Академічні візії*, 15. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7567693> (Manelyuk, E. (2023). Teaching choreographic disciplines in higher education institutions in the present conditions. *Academic Visions*, 15).
- Пахольчак, Є., Кулик, Д. (2023). Особливості освітнього процесу студентів-хореографів в умовах воєнного стану. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки*, 3, 223–226. (Pakholchak, E., Kulyk, D. (2023). Peculiarities of the educational process of choreographic students in the conditions of martial law. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 3, 223–226).
- Савченко, С. М. (2023). Інтерактивні методики у викладанні сучасного танцю. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 3, 89–94. (Savchenko, S. M. (2023). Interactive methods in teaching modern dance. *Problems of Preparing a Modern Teacher*, 3, 89–94).
- Терешенко, Н., Левченко, М., Рехліцька, А. (2023). Інноваційні методики викладання сучасного хореографічного мистецтва. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 48–55. (Tereshenko, N., Levchenko, M., Rekhlytska, A. (2023). Innovative methods of teaching modern choreographic art. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 48–55).

- Ткаченко, І. (2024). Новаторські підходи до викладання хореографії в університетській освіті. *Художні практики та мистецька освіта у кроскультурному просторі сучасності: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (9–10 жовтня 2024 року)*, 94–98. (Tkachenko, I. (2024). Innovative approaches to teaching choreography in university education. *Artistic practices and art education in the cross-cultural space of modernity: materials of the VII All-Ukrainian scientific and practical conference (October 9–10, 2024)*, 94–98).
- Ткаченко, І., Парышкура, Ю. (2024). Approaches to Teaching Choreography in University Education. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(139), 62–70.

SUMMARY

Maksymenko Anatolii. Pedagogical principles of choreographic performance.

The article highlights the pedagogical principles of choreographic performance as an innovative direction in the system of arts education. A theoretical analysis of the phenomenon of performance in the context of contemporary choreography is carried out, and its didactic potential in the professional training of future choreographers is outlined. It is substantiated that performance serves as an effective form of artistic and creative experience, combining plastic thinking, elements of improvisation, acting skills, composition, and stage interaction. The main methodological approaches to teaching performative practices are considered, including the integration of interdisciplinary teaching tools, the development of creative thinking, reflective abilities, and the capacity for self-expression. It is determined that the application of performance in the educational process contributes to the formation of key professional competencies: artistic self-realization, communicative openness, adaptability, and innovative capacity. Performance is characterized not only as a stage form but also as a pedagogical strategy that expands the content of choreographic education and provides new vectors for its development in the context of contemporary artistic transformations.

Key words: choreographic performance, arts education, dance pedagogy, competencies, innovative methods, creativity, improvisation.

УДК: 378.091.3:355.5-057.4

Іван Самокиш

Військова академія, м. Одеса
ORCID ID 0000-0002-6077-699X

Святослав Августович

Військова академія, м. Одеса
ORCID ID 0009-0005-6460-940X

DOI 10.24139/2312-5993/2025.03/333-344

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ МОЛОДИХ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ

У статті здійснено розширений міждисциплінарний аналіз проблеми професійної адаптації молодих викладачів у системі вищої військової освіти України. Висвітлено глибинні труднощі, що виникають у процесі переходу офіцерів із бойових підрозділів до викладацької діяльності, з урахуванням змін сучасної військової стратегії та освітніх викликів. Детально розглянуто психологічні,